

Hỏi & đáp:

1. Thông báo chung và Kế hoạch Hành động của EU về Nhân quyền và Dân chủ (Kế hoạch Hành động)

Tại sao EU đề xuất Kế hoạch Hành động mới?

EU được thành lập dựa trên các giá trị của sự tôn trọng nhân quyền, dân chủ và pháp quyền. Những giá trị này định hướng hoạt động đối ngoại của EU.

Bức tranh toàn cầu về nhân quyền và dân chủ là sự hỗn hợp:

Trong khi đã có những bước tiến lớn, thì việc đẩy lùi tính phổ quát và không thể chia tách của nhân quyền và việc làm thụt lùi nền dân chủ cần phải được giải quyết. Ngoài ra, các công nghệ mới đi tiên phong đã đem lại cả những cơ hội và mối đe dọa. Các công nghệ mới đem lại cả những cơ hội và mối đe dọa. Đồng thời, nhân quyền ngày càng đan xen với những thách thức môi trường toàn cầu, như biến đổi khí hậu.

Trong bối cảnh nhiều biến đổi này, EU phải duy trì là một chủ thể đáng tin cậy, có khả năng tối đa hóa các cơ hội được tạo ra từ những biến đổi mới, đồng thời bảo vệ các giá trị và lợi ích của EU cũng như các tiêu chuẩn và nguyên tắc quốc tế đã được thống nhất chung. Kế hoạch hành động này là một lộ trình chính trị đổi mới, đặt ra các ưu tiên để đạt được mục tiêu.

Kể từ khi áp dụng khuôn khổ chiến lược của EU về nhân quyền và dân chủ năm 2012¹, EU đã thông qua hai Kế hoạch hành động của EU (2012-2014 và 2015-2019) để thực hiện khuôn khổ. Đề xuất hôm nay tiếp nối vấn đề này, đưa ra các ưu tiên cho giai đoạn 2020-2024.

Các ưu tiên là gì?

Kế hoạch Hành động xác định các ưu tiên trên quan điểm của sự biến đổi địa chính trị, quá trình chuyển đổi kỹ thuật số và các thách thức môi trường. Kế hoạch Hành động này cũng đem tới một cơ hội để đổi mới cách tiếp cận của EU đối với nhân quyền và dân chủ để giải quyết các thách thức hiện tại.

Kế hoạch Hành động này xác định các ưu tiên xung quanh năm nhóm hành động hỗ trợ lẫn nhau:

- Bảo vệ và trao quyền cho các cá nhân;
- Xây dựng các xã hội kiên cường, bao trùm và dân chủ;
- Thúc đẩy một hệ thống toàn cầu vì nhân quyền và dân chủ;
- Công nghệ mới: khai thác các cơ hội và giải quyết các thách thức;
- Đạt kết quả thông qua hợp tác cùng nhau.

Trong mỗi nhóm đều đề ra các mục tiêu cụ thể, ví dụ:

- Phát triển các công cụ để phát hiện và ứng phó với các dấu hiệu sớm của việc đóng lại không gian dân sự và không gian cho xã hội dân sự, bao gồm cả việc sử dụng các công nghệ kỹ thuật số;
- Hỗ trợ phát triển các hệ thống tư pháp thân thiện với trẻ em dành cho tất cả trẻ em khi tiếp cận với pháp luật và bị tước đoạt tự do;
- Phát triển một chế độ xử phạt toàn cầu mới về nhân quyền để xử lý các vi phạm và lợi dụng nhân quyền nghiêm trọng;

¹ https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131181.pdf

- Điều chỉnh phương pháp quan sát bầu cử để theo dõi và đánh giá việc sử dụng phương tiện truyền thông xã hội và các công nghệ kỹ thuật số khác trong các chiến dịch bầu cử trái với các tiêu chuẩn quốc tế;
- Thúc đẩy khả năng tiếp cận công nghệ cho người khuyết tật.

Điểm mới trong Kế hoạch Hành động này: nó khác biệt với kế hoạch trước như thế nào?

Kế hoạch Hành động mới được xây dựng dựa trên các kế hoạch hành động trước đó và tiếp tục tập trung vào một số ưu tiên dài hạn, như hỗ trợ các nhà bảo vệ nhân quyền và cuộc đấu tranh chống lại án tử hình. Sự chú trọng hơn được dành cho việc trao quyền cho mọi người và làm thất bại sự phân biệt đối xử dựa trên tất cả các lý do. Kế hoạch cũng giải quyết rõ nét hơn khoảng trống về trách nhiệm giải trình, sự xói mòn của pháp quyền và tiếp cận công lý.

Kế hoạch Hành động này tính đến các thách thức mới của thế giới ngày nay và do đó tập trung cụ thể vào:

- các thách thức môi trường và biến đổi khí hậu;
- tận dụng lợi ích của các công nghệ kỹ thuật số và giảm thiểu rủi ro của sự lạm dụng, phù hợp với cam kết của EU trong việc dẫn dắt quá trình chuyển đổi sang một thế giới kỹ thuật số mới;
- đẩy mạnh các quyền kinh tế, xã hội và văn hóa;
- nhấn mạnh hơn vào nền dân chủ, bao gồm cả việc lạm dụng các công nghệ trực tuyến và thu hẹp không gian dân sự và chính trị;
- tập trung mạnh mẽ hơn vào các nhà bảo vệ nhân quyền;
- truyền thông chiến lược và ngoại giao công chúng.

Kế hoạch Hành động sẽ được thực hiện như thế nào? Ủy ban có những nguồn lực nào để thực hiện Kế hoạch Hành động?

Các mục tiêu trong Kế hoạch Hành động sẽ được thực hiện ở cấp quốc gia, khu vực và đa phương, có tính đến hoàn cảnh và đặc thù địa phương. EU sẽ tận dụng một loạt các chính sách, công cụ và các cơ chế chính trị và tài chính sẵn có để triển khai kế hoạch hành động này, như:

- đối thoại chính trị, nhân quyền và chính sách ngành;
- Các chính sách thương mại của EU, bao gồm cả chế độ ưu đãi thuế quan phổ cập của EU;
- các cơ chế theo chuyên đề và khu vực địa lý thuộc khung tài chính đa niên 2021-2027;
- các hành động trong các diễn đàn nhân quyền đa phương và khu vực;
- các hoạt động truyền thông và chiến dịch nâng cao nhận thức;
- các tuyên bố công khai, tiếp xúc ngoại giao chính thức;
- quan sát các phiên tòa xét xử các nhà bảo vệ nhân quyền;
- thực hiện 13 hướng dẫn nhân quyền² của EU;
- quan sát bầu cử và quá trình thực hiện sau đó;
- đối thoại với xã hội dân sự, các tổ chức nhân quyền và khu vực kinh doanh.

Kế hoạch Hành động của EU đưa ra hướng dẫn cho hơn 140 Phái đoàn và Văn phòng EU cũng như các sứ quán của các quốc gia thành viên đối với các sáng kiến và hành động mục tiêu ở cấp quốc gia trên toàn thế giới.

² https://eeas.europa.eu/regions/asia/65018/eu-human-rights-guidelines_en

Ủy ban và Đại diện Cấp cao sẽ theo dõi và giám sát việc thực hiện Kế hoạch Hành động này như thế nào?

Việc thực hiện hiệu quả sẽ đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa EU và các quốc gia thành viên để đảm bảo sự gắn kết và tác động lớn hơn. Căn cứ thẩm quyền của mình, Đại diện Đặc biệt của EU về Nhân quyền sẽ hướng dẫn thực thi Kế hoạch hành động.

Các hành động áp dụng cho tất cả các khu vực trên thế giới có tính đến nhu cầu và đặc thù của địa phương. 142 Phái đoàn và Văn phòng của EU sẽ đi đầu trong việc lồng ghép các hành động ưu tiên vào trong các sáng kiến ở cấp quốc gia, bao gồm thông qua việc áp dụng các chiến lược đặc thù ở cấp địa phương. EU cũng sẽ tham gia với các bên liên quan khác trong việc thực hiện chung và tổ chức một cuộc họp thường niên với xã hội dân sự. Báo cáo công khai thường niên của EU về nhân quyền và dân chủ trên thế giới là một công cụ hiệu quả khác để theo dõi một cách minh bạch tiến bộ đạt được. Một đánh giá giữa kỳ về việc thực hiện cũng đã trong kế hoạch.

Cho đến nay, EU đã đạt được những gì về nhân quyền và dân chủ trên toàn thế giới?

- Kể từ năm 2015, hơn 30.000 người bảo vệ nhân quyền đã được EU bảo vệ thông qua cơ chế riêng *ProtectDefenders.eu*. Chỉ riêng năm 2019, EU đã nêu lên các trường hợp của những người bảo vệ nhân quyền trong các cuộc đối thoại và tham vấn với hơn 40 quốc gia.
- EU ủng hộ việc bãi bỏ án tử hình. Kể từ năm 2015, 5 quốc gia đã bãi bỏ án tử hình - Burkina, Guinea, Benin, Congo, Guatemala, Suriname và Mông Cổ - đưa tổng cộng 114 quốc gia bãi bỏ án tử hình trong luật. Nghị quyết do EU đi đầu về việc tạm dừng áp dụng án tử hình của Liên Hợp Quốc đã được UNGA thông qua vào tháng 12 năm 2018 với sự ủng hộ của 121 quốc gia.
- Văn phòng Kinh tế và Thương mại Châu Âu tại Đài Loan đã làm việc với các tổ chức phi chính phủ Đài Loan để ủng hộ cho sự không phân biệt đối xử đối với những người đồng tính nam, đồng tính nữ, song tính, chuyển giới và liên giới tính (LGBTI). Vào tháng 4 năm 2019, Đài Loan đã thông qua dự luật trao cho các cặp đồng giới quyền kết hôn – luật đầu tiên thuộc loại này ở châu Á.
- Từ tháng 1 năm 2015 đến tháng 10 năm 2019, EU đã hỗ trợ hơn 3.350 hoạt động liên quan đến quyền trẻ em tại 148 quốc gia và vùng lãnh thổ thứ ba. Ví dụ, trong chương trình toàn cầu về vấn đề cắt bỏ bộ phận sinh dục nữ (11 triệu euro), 16 quốc gia đã thông qua các kế hoạch hành động và thiết lập 12 dòng ngân sách quốc gia để chấm dứt vấn đề cắt bỏ bộ phận sinh dục nữ.
- Trong năm 2014-2019, EU đã hỗ trợ dân chủ tại hơn 70 quốc gia đối tác với 400 triệu euro nhằm mục đích như góp phần tổ chức các cuộc bầu cử và hỗ trợ các cơ quan giám sát, truyền thông độc lập, quốc hội và các đảng chính trị đóng vai trò thiết yếu trong các xã hội dân chủ. 98 phái bộ quan sát bầu cử của EU được triển khai trên toàn thế giới.
- Hệ thống Ưu đãi Thuế quan Phổ cập đã góp phần thực hiện quyền con người và các Công ước về lao động, trong đó bao gồm thông qua cả các phái bộ giám sát tại 11 quốc gia trong năm ngoái. Ví dụ, điều này đã góp phần giảm tỷ lệ lao động trẻ em xuống 1% ở Sri Lanka thông qua hoạt động tiên phong là 'Khu vực không có lao động trẻ em'.

2. Đề xuất chung

Đề xuất chung có nội dung gì?

EU cần phải có tính chiến lược, quyết đoán, hiệu quả và thống nhất hơn trong cách tiếp cận của mình với các mối quan hệ đối ngoại. Điều này được phản ánh trong Hướng dẫn Chính trị của Ủy ban và Nghị trình Chiến lược 2019-2024 được Hội đồng châu Âu thông qua. Đại diện cấp cao và Ủy ban châu Âu thể hiện tham vọng tăng cường năng lực của EU nhằm thúc đẩy các giá trị và lợi ích chiến lược của mình trên toàn thế giới và sử dụng các điều khoản được nêu trong các Hiệp ước để đạt được mục tiêu.

Điều 22 của Hiệp ước về Liên minh châu Âu cung cấp cho Hội đồng châu Âu khả năng thông qua một Quyết định đồng thuận để thiết lập các lợi ích và mục tiêu chiến lược của EU trong các lĩnh vực cụ thể của Chính sách Đối ngoại và An ninh Chung (CFSP). Sau khi Hội đồng Châu Âu đặt ra các mục tiêu chiến lược, Hội đồng EU sẽ có thể thông qua các quyết định thực thi những quyết định chiến lược của Hội đồng Châu Âu trên nguyên tắc đa số tuyệt đối.

EU có lợi ích chiến lược trong việc nắm vai trò lãnh đạo toàn cầu về nhân quyền và dân chủ. Do đó, Đề xuất chung mở đường cho Hội đồng châu Âu thông qua - bằng sự đồng thuận - Kế hoạch Hành động như là một lợi ích chiến lược của EU. Sau đó, các quyết định về những hoạt động nhằm thực hiện Kế hoạch Hành động có thể được đưa ra trên nguyên tắc đa số tuyệt đối.

Vì sao đề xuất được đưa ra vào lúc này?

Năm 2018, Ủy ban đã đề xuất chuyển từ nguyên tắc đồng thuận sang nguyên tắc đa số tuyệt đối trong một số lĩnh vực nhất định của CFSP³. Ủy ban của Chủ tịch Von Der Leyen nhận thấy rằng *để trở thành một nhà lãnh đạo toàn cầu, Liên minh cần đưa ra quyết định một cách nhanh chóng và hiệu quả hơn, đồng thời vượt qua những hạn chế của nguyên tắc đồng thuận đã cản trở chính sách đối ngoại của chúng tôi, như đã được nêu trong bức thư về sứ mệnh của Đại diện/Phó Chủ tịch*. Đề xuất chung được Ủy ban thông qua hôm nay đã đem lại khả năng đó, thông qua việc đề xuất ra quyết định liên quan đến việc thực hiện Kế hoạch Hành động trên nguyên tắc đa số tuyệt đối.

³ COM(2018) 647